

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Дробуш І.В., к.ю.н., доцент

*Національний університет водного господарства і природокористування,
вул. Соборна, 11, м. Рівне, Україна
iruna.drobush@mail.ru*

Статтю присвячено актуальним питанням реалізації соціальної функції місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення. У статті автор аналізує правову, організаційну та матеріально-фінансову основу механізму реалізації соціальної функції місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення, пропонує шляхи їх удосконалення.

Ключові слова: міське самоврядування, соціальна функція, соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальне обслуговування.

СОЦИАЛЬНАЯ ЗАЩИТА НАСЕЛЕНИЯ КАК ПРИОРИТЕТНОЕ НАПРАВЛЕНИЕ РЕАЛИЗАЦИИ СОЦИАЛЬНОЙ ФУНКЦИИ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ В УКРАИНЕ

Дробуш И.В.

*Национальный университет водного хозяйства и природопользования, ул. Соборная, 11, г. Ровно, Украина
iruna.drobush@mail.ru*

Статья посвящена актуальным вопросам реализации социальной функции местного самоуправления в сфере социальной защиты населения. В статье автор анализирует правовую, организационную и материально-финансовую основу механизма реализации социальной функции местного самоуправления в сфере социальной защиты населения, предлагает пути их совершенствования.

Ключевые слова: местное самоуправление, социальная функция, социальная защита, социальное обеспечение, социальное обслуживание.

SOCIAL PROTECTION AS A PRIORITY THE IMPLEMENTATION OF THE SOCIAL FUNCTION OF LOCAL GOVERNMENT IN UKRAINE

Drobush I.V.

*National university of water resources and environmental sciences, str. Soborna, 11, Rivne, Ukraine
iruna.drobush@mail.ru*

The article investigates topical issues of social protection as a priority direction of realization of the social function of local government in Ukraine.

In this article the author reveals the essence and meaning of social protection, social security, social services, analyzes the legal, organizational and material-financial footing mechanism for implementing the social function of local government in the area of social protection, offers his own vision on ways to improve them.

The author focuses on the specifics of the implementation mechanism of the social function of local government in the field of social protection, which are caused by nature local government institution, its humanistic character, all covering the entire local government system, the components of which are included in the process of implementing social function in this area, personal interest of each member of a territorial community in performance of municipal activities for the provision of certain services in the field of social security and social services. However, the effectiveness of the mechanism of realization of social functions in the field of social protection depends on the effective interaction of all of its structural elements, each of which requires significant improvement, particularly in the expansion of its own powers, the restriction of delegated powers, leaving the latter only in the context of cooperation necessary local authorities and executive authorities, provide appropriate weight acts of local law-making, which detail the procedure for exercising rights of residents of the territory concerned to adequate social security and social services, the search for new organizational forms and means of implementing relevant social rights and the empowerment of local government in the financial sector strengthening the material – the financial basis of the reform of intergovernmental relations, new approaches to revenues and expenditures of local budgets, improving tax component.

Key words: local government, social function, social protection, social security, social services.

Інтенсивний процес модернізації законодавства, що регулює окремі види соціального забезпечення, свідчить про особливу важливість соціального благополуччя громадян у сучасний період. Однак вітчизняне законодавство про соціальне забезпечення громадян залишається суперечливим, створюваним без належної концептуальної основи. Велика кількість нормативного матеріалу ускладнює реалізацію громадянами України права на соціальне забезпечення, створює передумови для його порушення, у багатьох випадках унеможливує забезпечення захисту права на соціальне забезпечення.

Тому основні зусилля законодавця повинні спрямовуватися на закріплення основоположних принципів конституційного права громадян на соціальне забезпечення, визначення мінімальних стандартів у галузі соціального забезпечення, які відповідали б стандартам сучасного цивілізованого суспільства та забезпечували б гідний рівень життя. Без цього законодавство у сфері соціального забезпечення не матиме системного й логічно завершеного характеру.

Загальновідомо, що Конституція України проголошує обов'язок держави забезпечувати гідне життя та вільний розвиток кожної людини. Відповідно до загальновизнаних міжнародних норм це право має гарантуватися всім громадянам держави. Однак наявна державна система допомоги соціально вразливим групам населення не може забезпечити їм право на гідне життя. Економічний стан сучасної системи соціального забезпечення робить особливо актуальним створення ефективного механізму реалізації права на соціальне забезпечення, визначення постійних і надійних джерел його фінансування. Таке положення робить актуальним проведення цілеспрямованого аналізу з позиції науки муніципального права.

Поняттю й сутності соціального захисту присвячено наукові праці Є.Г. Азарова, В.С. Андреева, І.В. Гущина, В.В. Дудневського, М.Л. Захарова, А.Є. Козлова, Е.Г. Тучкової, В.Ш. Шайхатдінова та інших учених. Однак соціальний захист розглядався лише як функція держави, яка реалізувалася системою відповідних органів державної влади. Щодо сучасних досліджень права соціального забезпечення, ролі муніципальної влади в реалізації права особи на належний життєвий рівень вагоме значення мають напрацювання М.О. Баймуратова, О.В. Батанова, В.Я. Буряка, В.А. Григор'єва, С.Ф. Гулевської, Б.В. Калиновського, Б.І. Сташківа, Ю.Д. Юрченка, І.С. Ярошенка та інших учених. Водночас у науці муніципального права комплексне дослідження соціального захисту як пріоритетного напрямку реалізації соціальної функції місцевого самоврядування відсутнє.

Тому метою статті є визначення соціального захисту населення як пріоритетного напрямку реалізації соціальної функції місцевого самоврядування, дослідження правової, організаційної та матеріально-фінансової основ механізму реалізації соціальної функції місцевого самоврядування у сфері соціального захисту, пошук шляхів їх удосконалення.

У сучасних умовах формування ринкових відносин і, відповідно, неминучого переходу на платну систему надання багатьох соціальних благ і послуг, низького матеріального становища широких верств населення, безробіття й соціальної незахищеності багатьох категорій громадян (що відбувається на тлі відсутності фінансування найважливіших статей соціального захисту населення) принципового значення набуває проведення активної соціальної політики на рівні регіонів і територіальних громад. У її основі повинна лежати міцна правова база, яку складає досить розгалужене законодавство в соціально-економічній сфері.

Водночас конституційне закріплення «соціальних» повноважень за органами державної влади центрального й регіонального рівнів не повинне вводити в оману щодо ролі місцевого самоврядування в реалізації функцій у сфері соціального захисту та функцій соціальної держави. Незважаючи на організаційну відокремленість від державної влади, місцеве самоврядування становить інститут державності в широкому її розумінні та об'єктивно має своїм призначенням вирішення соціально значущих питань, пов'язаних із забезпеченням життєдіяльності місцевого населення. Не випадково населення, згідно з даними

соціологічних опитувань, вважає, що вирішення соціальних проблем практично однаковою мірою залежить як від вищих органів держави, так і від місцевої влади, аргументуючи це тим, що місцеві органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування більше зацікавлені у вирішенні найбільш гострих для місцевих жителів проблем.

Місцеве самоврядування тією ж мірою, що й інші рівні публічної влади, покликане забезпечити гідне життя та вільний розвиток людини. Причому мова в цьому разі йде не лише про підтримку муніципальними органами публічної влади певного мінімального рівня соціально-економічної гарантованості правового становища особистості, а й про необхідність підвищення з урахуванням реальних фінансово-економічних можливостей якості життя населення.

Пронизуючи всю систему місцевого самоврядування, як зауважує М.С. Бондар [1, с. 184], соціальна функція держави, а також соціально-правові претензії індивідів, що містяться у зверненнях до публічної влади на всіх рівнях її функціонування, зумовлюють також особливі юридичні характеристики економічних основ місцевого самоврядування, їх подвійне функціональне навантаження, пов'язане, з одного боку, з розвитком матеріального базису муніципальної влади, а з іншого – з ефективним захистом соціальних прав громадян.

Як справедливо зазначає О.В. Батанов, для процесів становлення й реального здійснення місцевого самоврядування однаково важливе значення має як реалізація інтересів муніципальної влади – публічної влади територіальної громади, так і захист кожної окремої особи, забезпечення її автономії та недоторканності, честі й гідності тощо саме як члена місцевої співдружності, своєрідного асоційованого учасника місцевої самоврядної влади. Саме на цьому рівні індивідуалізацію отримують публічні за своєю природою владні відносини, що передбачає їх трансформацію в муніципально-правові відносини, тоді як останні виступають своєрідним правовим інтегралом свободи особи, прав людини, економічної та політичної влади населення [2, с. 107].

Тому новий етап розвитку вимагає нової якості публічної влади: вдосконаленої моделі державного управління, наповнення місцевого самоврядування реальним змістом і реальними компетенційними повноваженнями, які відповідали б сучасним вимогам.

На необхідність удосконалення нормативно-правової основи механізму реалізації соціальної функції у сфері соціального забезпечення вказує також Б.В. Калиновський, зазначаючи, що після законодавчого закріплення принципів організації й функціонування органів і посадових осіб місцевого самоврядування необхідно змінити галузеве законодавство, яке пов'язане з питаннями бюджетної, податкової політики, а також охорони здоров'я, освіти, соціального забезпечення, житлово-комунального господарства [3, с. 149].

Соціальний захист населення являє собою систему гарантованих державою економічних, соціальних і правових заходів, що забезпечують громадянам умови для подолання, заміщення (компенсації) обмежень життєдіяльності та спрямовуються на створення однакових для всіх громадян можливостей участі в житті суспільства.

Діяльність, спрямована на соціальну підтримку, надання соціально-побутових, соціально-медичних, психолого-педагогічних, соціально-правових послуг і матеріальної допомоги, проведення соціальної адаптації та реабілітації громадян, які перебувають у важкій життєвій ситуації, визначаються як соціальне обслуговування населення. Соціальне обслуговування населення є одним із напрямів соціального захисту населення [4, с. 20].

Сьогодні актуальним є питання співвідношення понять «соціальне забезпечення» та «соціальний захист». Підтримуємо позицію вчених про те, що поняття «соціальний захист» за своїм змістом є ширшим, ніж соціальне забезпечення. Крім права соціального забезпечення, правова регламентація соціального захисту здійснюється також іншими галузями права: трудовим, цивільним, сімейним, житловим, екологічним. Варто доповнити цей перелік нормами муніципального права, оскільки інститут місцевого самоврядування

саме й покликаний реалізувати на місцевому рівні весь комплекс прав і свобод шляхом вирішення питань місцевого значення, тим самим реалізуючи основні напрями соціальної політики держави в цілому. Аналіз концептуальних положень про сутність таких понять, як соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальне обслуговування, розуміння й визначення кола суспільних відносин, пов'язаних із реалізацією конституційного права людини на достатній життєвий рівень і права на соціальний захист, є вкрай важливим під час побудови ефективного, справді дієвого механізму реалізації соціальної функції місцевого самоврядування саме у сфері соціального захисту, що дозволить дослідити особливості такого механізму.

В умовах переходу від планової до ринкової економіки управління соціальним захистом населення має координуватися з урахуванням трьох головних напрямів: соціальної допомоги, що гарантує громадянам, які опинилися за межею бідності та не спроможні через різні причини забезпечити собі життєвий мінімум, можливість психофізичного виживання в кризових соціально-економічних умовах; соціального забезпечення, що гарантує певний рівень добробуту людини (відшкодування втрати регулярного прибутку, компенсація додаткових витрат у зв'язку з інфляційними процесами, запобігання причинам, що призводять до втрати регулярного прибутку внаслідок закриття виробництва тощо); соціальних послуг, що забезпечують певний рівень трудової активності, участі в громадському житті (програми професійної перекваліфікації, створення додаткових робочих місць тощо).

Таким чином, механізм реалізації соціальної функції у сфері соціального захисту варто розглядати як систему взаємопов'язаних і взаємообумовлених демографічних, територіальних, правових, організаційних, матеріально-фінансових засобів, спрямованих на компенсацію або ж мінімізацію наслідків змін матеріального чи соціального стану громадян шляхом надання відповідних муніципальних послуг мешканцям відповідної територіальної громади.

Так, особливістю правової основи механізму реалізації соціальної функції у сфері соціального захисту є те, що вона має комплексний характер, являє собою сукупність норм не лише муніципального права, а й трудового права, права соціального забезпечення, а також значного масиву міжнародно-правових норм, які становлять зміст міжнародних актів, ратифікованих Україною.

Безперечно, основою правової регламентації участі місцевого самоврядування в реалізації соціальної функції є базовий Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», який у статті 34 визначає перелік власних і делегованих повноважень виконавчих органів сільських, селищних, сільських рад безпосередньо у сфері соціального захисту.

Вважаємо, що наведені вище повноваження мають бути не делегованими, а власними повноваженнями, оскільки стосуються конкретно визначених фізичних осіб, а також юридичних осіб, які здійснюють свою діяльність у межах відповідних територіальних громад. Ефективно реалізувати ці повноваження здатні лише суб'єкти місцевого самоврядування, насамперед представницькі органи місцевого самоврядування, а також органи самоорганізації населення, які є найбільш наближеними до мешканців відповідної території та мають достовірну інформацію про соціальний статус і потреби кожного члена територіальної громади. Тому перегляд власних повноважень саме в бік їх розширення, зведення до мінімуму делегованих повноважень є одним із першочергових завдань у ході муніципальної реформи, яка, на жаль, знову лише проголошується керівництвом держави, однак суттєвих її кроків ми так і не відчули.

Крім того, з огляду на складну політичну ситуацію в державі, яка зумовлюється невирішеним конфліктом на Сході України, проведенням антитерористичної операції, необхідно внести зміни до нині чинного Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» в частині соціального захисту категорії вимушено переселених громадян. Саме

органи місцевого самоврядування мають подбати про забезпечення такої категорії осіб та гарантувати їм відповідний життєвий рівень, вирішуючи проблеми надання їм житла, взяття їх на облік у центрах зайнятості, працевлаштування, надання відповідних компенсацій і допомог.

Намагання місцевого самоврядування істотно покращити становище певних категорій громадян досить часто відображаються в актах локальної нормотворчості. Зокрема, це можуть бути рішення місцевих рад про надання окремим категоріям непрацевдатних і малозабезпечених громадян додаткових, крім тих, що передбачені законодавством, видів соціального забезпечення.

Так, у межах Обласної програми «Ветеран», затвердженої рішенням Рівненської обласної ради [5], надається матеріальна допомога певним категоріям громадян, а також виділяються кошти їх ветеранським організаціям. Управлінням праці й соціального захисту населення згідно з рішенням Рівненської міської ради проводяться щомісячні виплати визволителям міста Рівного, щомісячні виплати репресованим та реабілітованим, інвалідам Великої Вітчизняної війни, яким 90 й більше років, почесним громадянам міста Рівного, одноразові виплати до 90-річчя, виплати 100-річним, придбання продуктових пакетів малозабезпеченим громадянам тощо.

Таким чином, представницькі органи місцевого самоврядування найбільш якісно й своєчасно здатні реалізувати повноваження щодо соціального захисту населення, оскільки володіють найбільш повною та достовірною інформацією про соціальне становище кожного члена територіальної громади, його першочергові потреби. Однак в Україні склалася ситуація, коли всі основні законодавчі гарантії забезпечення соціального захисту пов'язані із центральним рівнем управління, а зміст проблеми забезпечення соціального захисту має яскраво виражений місцевий характер. Регіональний рівень, на наш погляд, містить низку об'єктивних можливостей для забезпечення найбільш дієвої організації всієї справи соціального захисту громадян. Саме на цьому рівні найкраще може бути досягнуто те головне, що визначає ефективність усіх зусиль у соціальному захисті, – конкретність, адресність і раціональність. Нині, коли матеріально-фінансові ресурси держави є надто обмеженими, забезпечення конкретності, адресності й раціональності витрат коштів під час розв'язання проблеми соціального захисту має особливо важливе значення як для самих малозабезпечених, так і для суспільства.

Протягом останніх років набули розвитку нові підходи до розв'язання проблем малозабезпечених верств населення, спрямовані на забезпечення їх соціальних гарантій залежно від майнового стану й доходів сім'ї, посилення адресної державної підтримки та контролю за використанням державних коштів. Цей напрям соціального захисту населення здійснюється шляхом надання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, сім'ям із дітьми, субсидій на оплату за користування житлом і комунальних послуг та пільг певним категоріям громадян. Водночас механізм надання пільг є недосконалим, оскільки реально пільгами користуються не всі, хто має на них право. Відсутня система моніторингу доходів сімей, що не дає змоги визначити тих, кому такі пільги найбільш необхідні. На підприємствах, що надають послуги, на оплату яких спрямовано пільги, у відповідних органів влади немає єдиних методик обчислення фактичної вартості окремих видів пільг, обліку наданих пільг, єдиної статистичної звітності щодо фактичної вартості пільг. Тому на сьогодні виникла потреба в докорінному вдосконаленні й реформуванні системи надання соціальних пільг.

Актуальним залишається також питання управління системою органів соціального обслуговування, яке може надаватися у вигляді як соціальних послуг, так і матеріальної підтримки. Так, Ю.Д. Юрченко пропонує новий підхід до організації управління соціального захисту населення в регіоні, яке включає таких суб'єктів: орган управління системи соціального захисту, що здійснює організаційні функції, внутрішній контроль, надає

методичну допомогу, виконує контрольні функції щодо реалізації законів України; підрозділи виробничого забезпечення соціального захисту населення – центри соціального захисту населення при виконкомах сільських і селищних рад, центри у віддалених мікрорайонах міст, альтернативні служби, що базуються на різних формах власності. Така модель управління органічно вписується в ринкову економіку та значно посилює контрольні функції щодо реалізації державної політики в цілому, а не лише щодо своєї безпосередньої функціональної діяльності. Основна ідея під час створення нової моделі управління соціальним захистом населення в регіоні полягає в максимальній децентралізації діяльності всіх органів соціального захисту населення за умови збереження чіткої багаторівневої вертикалі управління, широкого використання можливостей владних структур на всіх рівнях, розвитку інформаційного забезпечення як основи переходу до адресної допомоги найменш соціально захищеним верствам населення в об'єктивно доступному й необхідному обсязі [6].

Одним із шляхів реформування системи соціального захисту є врахування матеріального стану особи з метою надання допомоги безпосередньо тому, хто її потребує, а не тому, хто може забезпечити себе сам. Цією методикою найбільше користується Великобританія. Матеріальний стан особи враховується під час виплати 34% усіх видів допомоги [7, с. 68].

Головними умовами створення оптимальної системи на регіональному рівні мають стати такі: адресність та наближення органів соціального захисту населення до одержувачів пільг і допомог, що дасть можливість поглибити адресну допомогу завдяки визначенню права на її призначення з огляду на конкретні обставини, що склалися в окремій сім'ї, та її фактичний майновий стан. Важливим чинником удосконалення системи управління соціальним захистом має стати також дедалі більша поінформованість населення щодо соціальних реформ.

Саме органи місцевого самоврядування мають забезпечити контроль за нарахуванням та виплатою пенсій, надання соціальних гарантій і компенсацій малозабезпеченим громадянам, субсидій населенню, соціальний захист громадян, постраждалих від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, роботу з інвалідами, ведення єдиного державного реєстру осіб, які мають право на пільги. Територіальний центр має підтримувати одиноких непрацездатних громадян та громадян інших категорій, які потребують сторонньої допомоги. Об'єднання зусиль суб'єктів місцевого самоврядування, відповідних управлінь і центрів зайнятості сприятиме подоланню безробіття, виконанню місцевих програм зайнятості, у тому числі щодо працевлаштування інвалідів. Відділ праці, який входить до структури управління праці й соціального захисту населення, має виділятися в окрему структурну одиницю місцевого самоврядування та здійснювати моніторинг стану соціально-трудових відносин на всіх підприємствах адміністративно-територіальної одиниці незалежно від форм власності. Необхідно також надати йому право впливу на порушників трудового законодавства, законодавства щодо охорони праці. У сільській місцевості існує потреба в створенні й функціонуванні центрів соціального захисту населення, організації роботи уповноважених сільських і селищних рад. Особливо гостро це питання постане в процесі укрупнення територіальних громад, що призведе до певної територіальної віддаленості деяких територіальних громад від їх адміністративного центру, де й буде знаходитися відповідна сільська, селищна, міська рада.

Таким чином, реформування потребує також організаційна основа реалізації соціальної функції місцевого самоврядування у сфері соціального захисту, яка є сукупністю всіх суб'єктів місцевого самоврядування, що наділені відповідними повноваженнями та є найбільш наближеними до безпосередніх отримувачів пільг і допомог, забезпечують їх оформлення й надання на основі відповідних документів.

Стан і перспективи соціально-економічного розвитку країни характеризуються значним ускладненням проблематики соціального захисту громадян як на рівні держави, так і на регіональному й місцевому рівнях. Більшість регіонів, муніципальних органів усіх рівнів

працюють в умовах усе більшого дефіциту фінансування. Особливо яскравим підтвердженням є прийнятий Закон України «Про державний бюджет України на 2015 рік», який в умовах політико-економічної кризи істотно скоротив статті видатків на соціальну сферу. Тому першочерговим завданням органів місцевого самоврядування є пошук джерел наповнення відповідних місцевих бюджетів, а також залучення інших джерел фінансування сфери соціального захисту, зокрема, заохочення громадян до активної діяльності через створення благодійних фондів, діяльність громадських організацій, створення волонтерських служб тощо.

Наповнення місцевих бюджетів вимагає розширення податкової бази шляхом внесення змін до Податкового кодексу України, зокрема введення податку на нерухомість, сплату податку під час купівлі певних видів товарів, підняття податкових ставок на певні види діяльності, а також узаконення певних видів діяльності та обкладання їх достатньо високим відсотком оподаткування тощо. Внесення відповідних змін до Бюджетного кодексу України в частині збільшення відсоткового відношення щодо розподілу надходжень від податків між загальнодержавним і місцевим бюджетом, а також залишення надходжень від певних податків на місцевому рівні, що дозволить покращити не лише матеріально-фінансове становище самих органів місцевого самоврядування, а й добробут відповідних територіальних громад, їх соціально-економічну інфраструктуру.

Таким чином, механізм реалізації соціальної функції місцевого самоврядування у сфері соціального захисту має свої особливості, зумовлені самою природою інституту місцевого самоврядування, його гуманістичним характером, охопленням усієї системи місцевого самоврядування, складові якої включені в процес реалізації соціальної функції в зазначеній сфері, особистої зацікавленості кожного члена територіальної громади в результативності муніципальної діяльності щодо надання певних послуг у сфері соціального забезпечення й соціального обслуговування. Водночас дієвість механізму реалізації соціальної функції у сфері соціального захисту залежить від ефективної взаємодії всіх його структурних елементів, кожен із яких потребує суттєвого вдосконалення, насамперед у частині розширення власних повноважень, звуження обсягу делегованих повноважень, залишення останніх лише в контексті необхідної взаємодії органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади, надання відповідної ваги актам локальної нормотворчості, які деталізують порядок реалізації прав мешканців відповідної території на належне соціальне забезпечення й соціальне обслуговування, пошук нових організаційних форм і засобів реалізації відповідних соціальних прав, а також зміцнення матеріально-фінансової основи шляхом реформування міжбюджетних відносин, нових підходів до формування дохідної та видаткової частини місцевих бюджетів, удосконалення податкової складової.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондарь Н.С. Гражданин и публичная власть : конституционное обеспечение прав и свобод в местном самоуправлении : учеб. пособие / Н.С. Бондарь. – М. : ОАО «Издательский дом «Городец», 2004. – 352 с.
2. Батанов О.В. Сучасний муніципалізм в Україні у контексті інституціоналізації муніципально-правового статусу особи / О.В. Батанов // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія «Право». – 2012. – Вип. 2. – С. 104-112.
3. Калиновський Б.В. Реформування моделі місцевої публічної влади в розрізі сучасної конституційної реформи в Україні / Б.В. Калиновський // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія «Право». – 2012. – Вип. 2. – С. 142-150.
4. Баиева Н.А. Юридические гарантии Российского социального государства : автореф. дисс. на соиск. науч. степ. канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история государства и права; история учений о праве и государстве» / Н.А. Баиева ; Ставропольский гос. ун-т. – Ставрополь, 2005. – 24 с.

5. Обласна програма «Ветеран», затверджена Рішенням Рівненської обласної ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://oblrada.rv.ua>.
6. Юрченко Ю.Д. Управлінська діяльність в сфері соціального захисту населення [Електронний ресурс] / Ю.Д. Юрченко // Електронний фаховий журнал «Державне управління : теорія та практика». – 2005. – № 2. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua>.
7. Ярошенко І.С. Право соціального забезпечення : навч. посібник / І.С. Ярошенко. – К. : КНЕУ, 2005. – 232 с.

REFERENCES

1. Bondar N.S. *Grazhdanin i publichnaya vlast' : konstitucionnoe obespechenie prav i svobod v mestnom samoupravlenii* [The citizen and Public Authorities : Constitutional Provision of the Rights and Freedoms in Local Self-Government] : teaching aid / N.S. Bondar. – Moscow : ОАО «Izdatel'skiy dom «Gorodec», 2004. – 352 p.
2. Batanov O.V. “Modern Municipalism in Ukraine in the Context of the Institutionalization of the Municipal Legal Status of Person” / O.V. Batanov // *Naukoviy visnik Akademii municipal'nogo upravlinnya : zbirnik naukovikh prac'. Seriya «Pravo»*. – 2012. – Iss. 2. – P. 104-112.
3. Kalynovskyi B.V. “Reforming the Model of Local Public Authorities in the Context of Modern Constitutional Reform in Ukraine” / B.V. Kalynovskyi // *Naukoviy visnik Akademii municipal'nogo upravlinnya : zbirnik naukovikh prac'. Seriya «Pravo»*. – 2012. – Iss. 2. – P.142-150.
4. Baieva N.A. “Legal Guarantees of the Russian Social State” : abstract of thesis for the degree of candidate of law sciences : major 12.00.01 “Theory and History of State and Law ; History of Law and State Studies”/ N.A. Baieva. – Stavropol, 2005. – 24 p.
5. The regional program «Veteran» approved by Rivne Regional Council [Electronic resource]. – 2010. – № 1505. – Access mode : <http://oblrada.rv.ua>.
6. Yurchenko Y.D. Management of Activities in the Field of Social Security [Electronic resource] / Y.D. Yurchenko // *Elektronnyy fakhoviy zhurnal «Derzhavne upravlinnya : teoriya tha praktika»*. – 2005. – № 2. – Access mode : <http://nbuv.gov.ua>.
7. Yaroshenko I.S. *Pravo social'nogo zabezpechennya* [The Right to Social Security] : teaching aid / I.S. Yaroshenko. – Kyiv : KNEU, 2005. – 232 p.

УДК 630*93: 351.773

ПРАВОВА ПРИРОДА ОРГАНІЗАЦІЇ Й ФУНКЦІОНУВАННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ

Пасічнюк В.Б., асистент

*Національний університет водного господарства та природокористування,
вул. Соборна, 11, м. Рівне, Україна
Vasylo111@ukr.net*

У статті досліджується й узагальнюється категорія громадського контролю та нагляду за охороною праці. Проаналізовано показники виробничого травматизму й летальних випадків на виробництві. Здійснено методологічне дослідження теоретико-правових засобів забезпечення охорони праці. Визначено співвідношення понять «нагляд», «контроль», «адміністративний нагляд».